

Toespraak opening Mater deel II

Beste vrienden

Begin juli hebben wij het kunstproject Mater in deze kerk geopend. Wij hebben de werken gezien van Pia Burrick, Arnold Hilderson en Annemie Godderis. De video van Ria Verhaeghe en het schilderij de Madonna van de troost van Jan Dewachter vormen de link van de eerste met de tweede periode. Het werk van Ria Verhaeghe dat vorige keer reeds werd toegelicht sluit op een magistrale wijze aan bij de tghematiek van de tweede periode: "WWEB", Woman with empty baskets, wat staat voor de treurende. Honderden beelden uit kranten werden met de computer bewerkt en in een montage gecombineerd. Bij elke foto werd een klankspoor van hetzelfde wiegelied van R. Strauss gemanipuleerd. "Berceuse" houdt ons een spiegel voor. Een hedendaagse Pietà. Jan De wachter plaatst in de devotiekapel een schilderij: de Madonna van de troost.

Vandaag zetten wij een nieuwe periode in van ons project. Het eerste deel kreeg als ondertitel 'geborgen': het ging over de warmte, of het ontbreken ervan. Twee fundamentele aspecten van het leven van Maria, de Mater die wij in evidentie stellen.

De tweede periode kreeg als titel 'gegrond': een zoektocht in de geschiedenis, in het onderbewuste van de mens, het afdalen in grotten en krochten, in de duisternis ... op zoek naar licht. Drie kunstenaars hebben zich gewaagd aan dit project; Philippe Marchand, Dora Seaux en Dien Debruyn.

Ik begin bij **Dien Debruyn**, de beeldhouwer. Zij graaft naar de diepste beelden in de psychè van de mens. Maria is de aanleiding om een archeologie van de ziel te bedrijven. Zij vindt erts, graniet, de hardste steen. In het watervlak drie liggende beelden. De vrouw godin; de zoon-minnaar; en het leven. We kunnen vele woorden in het zog van deze beelden uitspreken:

- de ongrijpbare, het vrouwelijke voorgesteld als een fascinosum et tremendosum, twee kenmerken die ooit toegedicht werden aan het goddelijke dat tegelijk aantrekt en angst inboezemt
- de spanning van het mannelijke en het vrouwelijke, waarbij het mannelijke dubbel is, man en zoon, maar die steeds aan de liefde doen denken
- en bovenal het gevecht om meer leven.

Aan de overzijde staan drie kariatyden. Kariatyden stutten het gebouw (van het leven). Ze vormen de fundamentele triade waar niemand omheen kan: de wijsheid, de levenslust en het zusterschap. Een bewust gekozen triade die sterk verschilt van de politieke programma's die wij kennen sinds de Franse revolutie en ook een trits van waarden als adagium hebben. Hier is duidelijk een andere keuze gemaakt: het gaat over wat de vrouw-geliefde-ongenaakbaar verhevene belangrijk vindt. Dien peilt naar het numineuze in ons bestaan, ze peilt naar de waarden die ons leven levend maken. Misschien mogen we gewagen van de diepste herinnering als medicijn voor een doldraaiende wereld.

Een gelijkaardige benadering vind je bij **Dora Seaux**, de schilder van de doeken. Voor Dora volstaat de kleur om iets te zeggen. Geen kleurkeuze is toevallig, laat u dus gaan in de associaties die in je opkomen. Zij zelf schildert trouwens 'à la prima': dicht bij de buik, gestuwd door de spontane inspiratie. Zo komt kleur samen met lijn, en zijn haar doeken een stapeling van betekenis (en kleurlagen). Wij starten ook hier in de diepste lagen van onze herinnering: vanwaar zou je anders kunnen starten als je het over Maria hebt, die universele vrouw, die toch erg uniek is. Dat heeft Dora willen betekenen. In Maria herken je de mensheid, maar tegelijk gaf zij die mensheid een stevige stoot.

Twee doeken werden vroeger geschilderd, en leggen hier de basis. Ze stellen de moedergodin voor, die doorheen vele lagen van de werkelijkheid de onderwereld doorkruist om uiteindelijk leven te geven. Dora verwijst expliciet naar de moeder-godin uit Mesopotamië Inanna (doeken 1 en 4)

Nu komt een ongehoorde stap in de geschiedenis. Eerst wordt de Oermoeder (in het geel) getekend, die alle kenmerken van vruchtbaarheid om zich draagt. Bonen zijn zo'n vergeten symbool van vruchtbaarheid. (2)

De rozige madonna met het Jezuskind doet erg naïef aan Het is de bedoeling haar te tekenen in onbevanging. Onbevanging betekent ontvankelijk, onberekend, gegeven (3)

Daarna gaan wij naar de apocalyptische Madonna, zwevend over de wateren. De kleuren laten iets onheilspellend zien, maar de tekening blijft helder en vriendelijk voor het oog. Het oranje contrast verwijst naar de tegenstelling van de onderwereld: de verrijzenis. In die zin gebeurt de 'Apocalyps' letterlijk: het is het ontluiken van ander leven, wat de betekenis is van het Griekse woord. (5)

Tenslotte de triomferende Madonna met een staand Jezuskind. Het kind stuurt levend water naar de verzameling van de apostelen die heel symbolisch rond een tafel zitten. Het kleurt rood, want met de verrijzenis is het lijden nooit ver weg. Verrijzenis en lijden zijn trouwens twee zijden van één werkelijkheid. Jezus heeft ze doorleefd, maar hetzelfde mag van Maria gezegd worden. Zo krijgt die figuur een eeuwigheid en een universaliteit.

Dames en heren, de rest moet je zelf ontdekken. De doeken en de beelden staan vol met verwijstekens. De Kariatyden en de doeken vormen ahw een beschuttende kring rond het water met daarin de sculptuur van Philippe Marchand.

Op en rond het watervlak: VENUS/MATER/MATERIE

De tussen de zuilen opgehangen doeken van Dora Seaux spiegelen zich in het watervlak met de aluminiumsculptuur van **Philippe Marchand**, waarrond de beelden van Dien De Bruyn mede het beeld der "Mater" vervolledigen.

VENUS van Philippe Marchand

Aluminiumsculptuur, 4 meter

Philippe Marchand schrijft: "Deze grote Aluminium-sculptuur, ongeveer vier meter hoog, is ontstaan in een context van een serie werken waarin ik me met de archetypes bezig gehouden heb. Dit werk uit de aluminiumserie heeft een open structuur, terwijl de steensculpturen een meer omsloten karakter hebben.

De keuze om dit werk hier in de Magdalenakerk te plaatsen heeft verschillende redenen: het watervlak dat me vooral boeit door zijn spiegelwerking, de eromheen gecreëerde stilte, de omgeving van de zuilen die in de hoogte streven en zich samen vinden in een spitsboog, de lichtenwerking door de ramen. Daarenboven: het universeel-religieus initiatief van het YOT waarin kunst een andere draagwijdte krijgt.

Wat heeft mijn sculptuur te maken met de Maria ?

Archetypen leven vooral in en door onze ziel, de psychè. Ze manifesteren zich tussen licht en duisternis: "tussen hemelhoog juichen en als de dood bedroefd zijn " om het met J.W. Goethe te zeggen. Het Maria-archetype is daarin zeker een van de meest belangrijke archetypes, te herkennen als oerbeeld van wijsheid: zuiver, zonder ego-smet.

Hoe kwam ik ertoe ?

In mijn studietijd rees een zeer sterke aantrekking naar bomen: bomen gelijken en bomen verschillen. Door de Nederladse natuurfenomenoloog Fritz Julius kwam ik te weten dat er in bomen planetenwerkzaamheid is, daarmee samengaand inwerking van licht, duisternis, standplaats, enz... Door door deze vorm van kijken naar de archetypes werd ik gefascineerd. Later werkte ik als leraar kunst met jongeren, bij wie evenzo in mensentypes en karakters sterk herkenbare vormen te vinden zijn. Dat maakte voor mij dit onderzoek naar de archetypes nog boeiender.

Voor deze Aluminiumsculptuur, ging ik niet enkel en alleen op zoek naar materialen die dit archetype van de oermoeder, de venus, de mater, zouden kunnen uitdrukken, maar ik probeerde de inhoud vanuit het waarnemen en de studie ervan met het materiaal in overeenstemming te brengen. De berkenboom geldt dan als de vertegenwoordiger van het vrouwelijke archetype. Aluminium bleek dan zeer geschikt als materiaal o.a. voor zijn reflecterende werking, licht-duisterwerking, lucht, licht... Door de keuze van

bewerken, door met de hand te walsen, te plooiën, enz... is het relatief makkelijk om beweging en tussenruimtes te vormen met de aluminiumbanden of stroken. Zo is dit in deze sculptuur ontstaan.

Deze lange weg was mijn inspiratiebron voor deze monumentale bandsculptuur die de persoonlijke verwoording is voor het begrip van het mariale archetype.”

Koen Seynaeve